

PRZYWŁASZCZYĆ (151) *vb pf*

przywłaszczyć (150), **przywłoszczyć** (1); przywłaszczyć : przywłoszczyć *MiechGlab* (1:1).

W inf -wła- (47), -wła- (13); -wła- *KromRozm III* (3), *KrowObr*, *BibRadz*, *Modrz* (3), *też RejPs*; -wła- : -wła- *BielKron* (3:1), *Mącz* (10:3); *w pozostałych formach a pochylone*; przywłoszczyć *z tekstu nieoznaczającego ó*.

inf przywłaszczyć (68). ◇ *fut 1 sg* przywłaszczyć (1). ◇ *3 sg* przywłaszczy (4). ◇ *1 pl* przywłaszczyemy (1) *RejZwierc*, przywłaszc(e)m (1) *WujNT*. ◇ *3 pl* przywłaszczą (2). ◇ *praet 1 sg m* -m przywłaszczył (2). ◇ *2 sg m* przywłaszczyłeś, -ś przywłaszczył (2). ◇ *3 sg m* przywłaszczył (43). *f* przywłaszczyła (1). ◇ *1 pl m pers* przywłaszczyliśmy, -smy przywłaszczyli (3). ◇ *2 pl m pers* -ście przywłaszczyli (1). ◇ *3 pl m pers* przywłaszczyli (7), przywłaszczyli (1) *SarnStat*. *subst* przywłaszczyły (2). ◇ *imp 2 sg* przywłaszc (1). ◇ *con 1 sg m* bych przywłaszczył (1). *f* bych przywłaszczyła (1). ◇ *2 sg m* byś przywłaszczył (1). ◇ *3 sg m* by przywłaszczył (1). ◇ *1 pl m pers* bychmy przywłaszczyli (1). ◇ *pass inf* przywłaszczyć się (1). ◇ *impers praet* przywłaszczo (1). ◇ *part praet act* przywłaszczywszy (4).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – XVII w.

1. *Uczynić czyjąś własnością a. dać do użytkowania; vindicare Modrz, JanStat; obtinere Vulg; assignare, dedicare, publicare Mącz; arrogare Modrz; appropriare, occupare JanStat [w tym: co (35)]* (43) : Assignare aliquantum ex agro, Nieyáką część roley dác/ przywłaszczyć. *Mącz* 392b, 85c.

przywłaszczyć z czego (1): Iakom ya yey nyepreoral myedzye [!] oyczisnej iey [...] y zoney sobye nyepriwlaszczil y nyevskodzilem yey trzidzieszcia kop tak my bog pomossy *ZapWar* 1546 nr 2618.

przywłaszczyć ku czemu (1): Publicare aliquando significat, Ku rzeczy pośpolitey przywłaszczyć. *Mącz* 329b.

[*przywłaszczyć między kogo*: A zeznawali ciż kmiecie, żeby coheredes eiusdem villae mieli między się [...] Hriczkowska półdworzyszcza przywłaszczyć. *LustrRus* II 7.]

przywłaszczyć czym (1): Iura neget sibi nata, nihil non arroget armis. To ieft/ Powie że się nie iemu prawá vrodziły/ Wfytko [!] zbroią przywłaszczy sobie ten Pan miły. *ModrzBaz* 72.

Zwroty: »przywłaszczyć pod moc« (1): Redigere in deditionem Imperii, Przywrócić á przywłaszczyć pod moc pánowania łwego. *Mącz* 92c.

[*nieprawie przywłaszczyć*: Reddet omnia wroci wżithko que per fraudem obtinere integra voluit/ wroci wżithko/ co nyeprawye chczal sobie wćalye oftavicz albo przywłaszcicz *TomZbrudzBrul Lev* 6/5.]

»sobie przywłaszczyć« = *zagarnąć, zawłaszczyć, ukraść; ad se trasferre Mącz; sibi arrogare Modrz; sibi vindicare JanStat [szyk zmienny]* (17): *ZapWar* 1546 nr 2618; [*duchowni*] fami siebie paffą y pozeraią maiętności luczkie/ to czo kościelne ieft/ to ieft vbogych ludzi woffadzie/ albo parafiey/ aby ie tim zakładano/ to sobie przywłaszczyli *SeklKat* L2v; Literas et pecuniam supprimere, Zátaić líftów y pieniędzy sam sobie przywłaszczyć. *Mącz* 321c, 136b, 488b; *LeovPrzep* C2; *ModrzBaz* 72; *KochOdpr* B4v; [*Ananiasz*] łakomftwem znowu wiedziony iáko świętokraycá/ to co iufz nie iego/ ále wżytkiey bráciey było/ śmiał sobie przywłaszczyć. *SkarŻyw* 535, 35; *CzechEp* 372; *Phil* O; *WujNT* 415; *SarnStat* 141, 214, 611; wracaycie pośpolite pieniądze/ pomocy Rzeczypośpolitey iefliście ktore sobie przywłaszczyli/ wielkim okrucieństwem. *SkarKaz* 457b; [*TomZbrudzBrul Lev* 6/5].

»przywłaszczyć zwierzchności [G]« (1): Ad potentiam suam omnia revocare, Pod moc fwą poddác/ przywłazczć fwey zwierzchności/ chcąc aby v niego wziętko z ręku pátrzano. *Mącz* 505c.

Szereg: »przywłaszczyć i otrzymać« (1): gdy kto chce o vczynek mężobóytwa kogo winić/ y przeciwko komu czynić/ chcąc winę zá głowę łobie przywłazczć y otrzymać [*vendicare et obtinere JanStat* 607]: [...] ma do ładu tę rzecz wnieść. *SarnStat* 611.

Przen (3) : Kto weń [*w Jezusa*] wierzy, á z łercá práwego/ vftáwicznie prágnie łáiki iego/ fwe národzenie/ przywłazczć mu ná wieczne zbáwienie. *ArtKanc* F10.

Zwrot: »przywłaszczyć sobie« [*szyk zmienny*] (2): Y ruffyłeś łie [*Boże*] potem ná wyfokóć przywłazczćwłfy łobie włfytki więznie czartowłkie *RejPs* 98; *KochProp* 14.

a. *Zawładnąć, przyłączyć terytorium; incastellare Miech* (15) : [ur. Jerzego Ostrowiczkiego [alias] Ollieskiego, dzierzawy Których [*Błot Rakowskich*] kilka staj przywłazczć ku zbudowaniu i wykopaniu stawu *LustrMalb* II 145.]

przywłaszczyć do czego (1): W tenże czas Siewierłkie Xiętko Koributow vdział y Nowogrodek z Branłkiem Witołd łobie do wielkiego Xiętkwa Litewłkiego przywłazczć *StryjKron* 497.

przywłaszczyć ku czemu (2): *BielKron* 390v; (*marg*) 4. przednieyłze obowłáki łágełowe. (-) [...] Drugi iż włzytko łwoie Xiętko [...] ku Krolełtwu Polłkiemu przyłęczć y przywłazczć obiecał/ y także vczynił. *StryjKron* 612 [*idem BielKron*].

przywłaszczyć kogo [= czyjá ziemię] (2): wróćili łie [*obywatele ziemi bełłkiej*]/ y przyłtápili/ y łiebie Krolełtwu y Koronie łáko część do łwéy cáłóći ziednoczyli/ y w wnétrznóći práwie wdáli/ wćielili/ y przywłazczćli [...]. Tych tedy obywatelów [...] w náłzé y potomków náłłzych obronę Krolewłką y Korony znou wzięłłmy/ wćielili/ przywłazczćli/ y ziednoczyli *SarnStat* 1053.

W połączeniach szeregowych (3): oné [*ziemie litewłkie*] z Ziemiámi y Páńłtwy im przyłegłémi y łpoionémi/ przerzeczonému Krolełtwu náłłzému Polłkiemu przywłazczćłłmy/ wćielili/ złaczyli/ ziednoczyli/ przydáli/ łprzymierzyli *SarnStat* 987, 1053 [2 r.].

Zwrot: »sobie przywłaszczyć« [*szyk 9:1*] (10): [*Mahomet*] Drugi zamek Azow nad rzeká Tanais łęczá łobie przywłazczćł [*incastellavit*], ktory po dzifeyłzy dzien Turci trzymáią. *MiechGlab* 72, 40; *BielKron* 252v, 308v, 364v; *StryjKron* 497; włzák że łię y tego wícey znaydzie/ co on [*papież*] łobie podbił Cefarłką łtolicę łobie przywłazczćwłłzy *CzechEp* 373, 409 [2 r.]; *NiemObr* 169; [*InwBiskWłocł* 1582/297].

Szereg: »przyłęczć y przywłaszczyć« (2): *BielKron* 390v; *StryjKron* 612 *cf* *przywłaszczyć ku czemu*.

b. *O ludziach: uczynić niewolnikiem; captivare Mącz [kogo]* (2) :

Zwrot: »przywłaszczyć sobie« [*szyk zmienny*] (2): Captivo, Yáć á przywłazczć łobie kogo. *Mącz* 35c; *ModrzBaz* 48v.

Szeregi: »jáć a przywłaszczyć« (1): *Mącz* 35c *cf* *Zwrot*.

»przywłaszczyć a zniewolić« (1): kiedy rzecz idzie o zátrzymánie kmiećia/ [*panowie*] ták go łobie mocnie przywłazczćć á zniewolić ze włłzytkim chćá [*adeo illum vendicare student ac proprium facere et mancipio et usu ac fructu*]/ iż y dziećiam iego niewolno bywa odyść. *ModrzBaz* 48v.

c. *Przybrać, przyjác jakás postać* (1) : [*Proteus mówi*]: Łáłkáwie mię przyłegli tu wáłłzy przodkowie [...]. Lecz łkoro łię mnie z blifłká oni przypátrzyli/ Y com wylłzey powiedzłł wé mnie obaczyli [*tj*].

umiejętność zmiany postaci] / Gosćiu/ pry/ iuz przeftaway na iedney ofobie/ A ktora przyftoyneyfza/ przywłafzcz że ią łobie. *Prot A4*.

2. Wyrazić o kimś a. o czymś swoje zdanie, zwłaszcza, że jest jakiś, coś uczynił itp., przypisać; *dare PolAnt [co] [w tym: komu (28), czemu (3) – w tym czemu w a. (2)] (31) : KromRozm III E4v*; A grąiąc ony niewiáfły łpiewáfły ná przemiány temi łłowy. Poráził Saul łwoy thyłiąc/ á Dawid łwych dziełięć tyłięcy. I rozgniewał łie Saul bárzo [...] y rzekł/ Przywłafzczyli Dawidowi dziełięć tyłięcy/ á mnie iedno tyłiąc *BibRadz 1.Reg 18/8; BielKron 337v*; Abowiem ktoby miłował s łercá práwego/ ták iáko thu łam rołkázowác raczy/ Páná Bogá łwego [...]. Włzytká władza á powinność y opieká mułiáłaby łie przywłafzczyć iemu [*tj. Bogu*]. *RejPos 229, 206v*; A thubychmy wielką krzywdę wczynili Synowi gdybychmy mu to odięli [...] iż ielth práwy Bog. A ielłize mu tho przywłafzczyemy [...] / tedyćby iuz byli dwa álbo trzy bogowie. *RejZwierc 9v*; [*matka Iphis mówi do jej ojca:*] Bo ty córy méy żywot chceł przywłafzczyć twemu Száfunku: zołtawuiąc zás łtáraniu memu/ Płácie/ łzy/ y łłopoty *ZawJeft 40*.

Zwroty: »prawie [= *prawdziwie*] przywłafzczyć« (1): żadny nie może práwie przywłafzczyć łobie kráiny z dawności włafney/ w ktorey by z przodkow łwych łtárádawnych nie odmienny był. *BielKron 335v*.

»słusznie przywłafzczyć« (1): A ták Grekowye y Ruś áni wtorego/ áni trzeciýego znáku łflufłnye łobye przywłáfłczyć nyemogá/ iżeby byli powłłfechny á yeden kołcyoł. *KromRozm III L6v*.

»przywłafzczyć sobie« = (zwykle) dokonać uzurpacji [*szyk zmienny*] (16): *KromRozm III F2v, L6v; BielKron 212v, 335v; GrzegRóżn G3v; HistRzym 43, 93; RejPos 277v; WujJud 132; CzechRozm 182v*; Co to zá chłop ktory łobie za władzą do kazánia przywłafzczył/ á niewmieiętny/ łmie ná łię brác wżąd Páná náłzego Apoftolłkiego? *SkarŻyw 212*; A ták dzielności Cymbrow łami Niemcy łobie przywłafzczyć niemogá/ ponieważ y Liuius y Florus gdziekolwiek mowią o Cymbrech rožno Niemcow miánuią *StryjKron 31*; Tákże y Antychriłł [*tj. papież*] / y páńłtwá Rzymłkie/ y inłzych wiele pobrawłzy [...] / á ielłcze náwet/ miałto cíelełnych onych Hierozolimłkich/ duchowne niebiełkie łobie przywłafzczył [...]. Máiąc obádwá miecże przeniołł Cełárłtwo (to ielł ná łię łobie ie przywłafzczywłzy.) *CzechEp 371*; [*Zborowscy*] ktorzi zawzdi łá Panowie s Panow/ łobie nic wiecei prziwłafłtzc niechca nad náłz bracia mlodłá włprawach r:p: *Paprup F4; WujNT 688*.

Szeregi: »przypisác a przywłafzczyć« (1): Bo iákoś łie W.M. dobrze przypátrzył/ Królá tego ták mądrégo rozumowi wielkiému/ á we włzytkich rádách [...] dołkonálemu/ ták trudno ktorégo mego rownia/ biegłóść álbo vmieiętność [!]/ do tego przyść może/ áby łobie przy niém łnaś y łrzednią cénę przypíłác á przywłafzczyć mogłá. *Oczko A2v*.

»wydrzeć i przywłafzczyć« (1): Iż Pan Chriłłtus [...] / ácz łię czuł być práwym Bogiem/ y rownym Bogu Oycu/ nie z żadnego wydzierłtwá (iáko Lucifer chćiał gwałtem wydrzeć y łobie przywłafzczyć rowność Bożą) ále z náтуры ábo z przyrodzenia *WujNT 688*.

a. *Przypisác czynność, autorstwo, sprawstwo, przyczynę* (7) : A zewłłsey możności łwey będe wyłławiał miłofierdzie twoie/ ábowiem komu ia to inemu przywłáfłczyć mam iedno tobie pánu łwemu co kolwiek łie iedno dzieie dobrego nádemną. *RejPs 87v, 103v*; nie możemy nigdy ináčzey mowić o Bogu/ okrom Syná/ ábo Połrzedniká/ ábo co Bogu przywłafzczyć coby okrom niego á nie przezeń Bog wczynić miał *GrzegRóżn C*; [*łw. Stefan*] nie przypíłał tego iemu [*Chryłłstusowi*] żeby on

był przed tym ániołem: áni tego o nim powiedział/ żeby fie we krzu Moyżefzowi pokázowác y z nim rozmáwiác miał: ále to zgoła/ ániołowi przywłáfczył *CzechRozm* 49v; A to przywłáfczyć musiem páńfkiému przeyzrzeniu/ Co dżis v nas w podziwieniu. *KochPs* 178; *CzechEp* 313.

Szereg: »przypisać i przywłáfczyć« (1): boście tho iufz przed tym wżyftko temu fmodliwemu oleiowi [tj. *krzyżmu*] przypifáli/ coście byli powinni przypifác/ y przywłáfczyć lámemu Pánu Kryftułowu. *KrowObr* 83.

3. *Nadać, udzielić; tribuere Mącz, Modrz; addicere Mącz, Calag; asserere, committere, dare mancipio, suscipere Mącz; sumere Modrz; attribuere Calag; ascire, adiungere Calep* [w tym: co (53), komu, czemu (52)] (57) : Bo komu czyńsz temu czyńsz/ á komu poczciwość/ To káždemu przywłáfczyć vczy fprawiedliwość. *RejWiz* 189, 77; *BibRadz* I 1c marg; W teyże Fránkoniey iest Bámbbergá miáfto Bifkupie/ ktore Cefarz Henrik záłożył y kościołowi przywłáfczył. *BielKron* 289v, 221; *Lacticlavium tribuere*, Doftoyność rádnych Panów prziwłáfczici. *Mącz* 56d, 87a, 91d, 225d; *RejPos* [226]; A iáko co raz rzekł [*Bóg*]/ y iáko czo kthoremu fтворzeniu przywłáfczyć raczył/ tákże fie iufz to koło wiecznie á nieodmiennie thoczyć musí *RejZwierc* 2v; *Calag* 588b; *Calep* 28a; Tá k y Chrifthus nie lám fobie tey czci przywłáfczył [*non semetipsum clarificavit*] żeby fię słał Arcykáplánem: ále ten ktory k niemu mowił/ Tyś iest Syn moy *WujNT Hebr* 5/5.

Zwroty: »gwałtem przywłáfczyć« (1): Iulius Cefars naprzod fobie ten vrząd [*dyktatora*] gwałtem á mocą przywłáfczył á potym wżifcy ynfi Cefarze. *Mącz* 86d.

»káždemu przywłáfczyć co (komu) należy (a. co jest należącego), czyje (a. jego) jest« = *cuique quod suum est tribuere* [*szyk zmienny*] (6:4): to iest nawiętfze práwo á nawiętfza fprawiedliwość przywłáfczyć to káždemu co komu należy. *RejPos* 250, 48, 250 [2 r.], [254]; A fprawiedliwość nic infzego nie iest/ iedno tho káždemu przywłáfczyć co czyie iest. *RejZwierc* 54v, 54v, 95v, 148; Tey [*sprawiedliwości*] włáfny iest vrząd/ káždemu przywłáfczyć to co iego iest/ á to się we dwu rzeczách naywięcey pokázuie/ w zaplátach á w karánium. *ModrzBaz* 18.

»mocą przywłáfczyć« (1): *Mącz* 86d cf »gwałtem przywłáfczyć«.

»sobie przywłáfczyć« = *nadać sobie bezprawnie, zawłáfczyć, uzurpować; sibi asserere a. suscipere Mącz; sibi sumere Modrz* [*szyk zmienny*] (23): Bo y oczyecz swianthy Papyefch poddawanye Byfzkvpftw, y ynnych beneficy fzobye prziwłáfczył. *MetrKor* 31/620v; *KromRozm I* E3v; iz táką władzą nád wfsem krzefcyáńftwem nye lámí fobye papyezowye przywłáfczyli/ áni od ludzi [...] podána/ ále od ápoftołow/ y owfsem od lámego páná Kryftuła máyá. *KromRozm III* Mv; *KrowObr* Qq4v; [*Filip*] Wrocił fię z Medyiey y Perfyiey zwoyfkí krolewfkiemi [...] chcąc fobie przywłáfczyć [*quaerit assumere*] wżytki fprawy kroleftwa. *BibRadz* 1.*Mach* 6/56; *BielKron* 98v; *Tantum sibi in Repub. autoritatis suscepit*, Tá ká fobie [!] możność á moc w rádnie prziwłáfczcił. *Mącz* 36b, 86d; *Nicz* w nas [tj. *mężczyznach*] [...] białęłowy lepźzego nie baczą/ ále niebożátká rádyby męfczycznámi były dla fwobody/ chcąc wiść furowey náfzey zwierzchności/ ktoráfmy fobie lámí nád nimi przywłáfczyli *GórnDworz* X8; Bo iáko Saul nie czekáiąc Sámuelá prziwłáfczył fobie vrząd ofiáry [...] tá k [...] *WujJud* 9; *ModrzBaz* 48; *CzechEp* 366, 426; *NiemObr* 48; O To lud pyfzny/ lud tobá gardzący/ Złośnie przeciwny/ Boże wéfczmogący [!]/ Twoje dziedzictwo chce przywłáfczyć fobie *GrabowSet* T4v. Cf »tytuł przywłáfczyć«.

»swowolnie przywłaszczyć« (1): Bo moc tá przełożenítwá nád wšytkim kościołem Bożym/ ábo musí być od łamego Chryřtuła przez Apořtoła ktorego daná/ ábo przez S. powřzechné zbory Pátryárchom Cárogrockim przypífaná/ ábo więc iá łami łobie łwowolnie przywłaszczyli. *SkarJedn* 162.

»tytuł, przezwisko, imię przywłaszczyć« [w tym: tytuł albo przezwisko (1); sobie (8)] = cognomen asserere *Mącz* [szyk zmienny] (6:3:2): [řw. Paweł w liřcie do Tymoteusza] znáyac roznořć wrzędow przez ápořtoły y łamego páná pořtánowyonych/ káždemu włafné imyę przywłaszczył *KromRozm III* 12v; ACzkolwiek tho muřę znác iř Papieř [...] przywłaszczył y piřze łobie/ ten Tytuł/ álbo przezwiřko. *Seruus feruorum Dei* [...]: A wřákofř [...] *KrowObr* 6, 25; *BielKron* 429v; Felicis sibi cognomen asseruit, Szczeřnego łobie ymię przywłaszczył. *Mącz* 387c, 387c; Trzyma [wiernych w Kořciele rzymskim] ná ořtátek łamego Powřzechnego kořcioła przezwiřko/ ktorego łobie řadni Heretycy/ nigdy przywłaszczyć nie mogli. *WujJud* 136v; *CzechRozm* 12; *SkarJedn* 138; *NiemObr* 159.

Szeregi:»dać a przywłaszczyć« (1): gdyř nas náznáczono/ á zápífono gořpodę ná czelech nářnych/ Bogu Oycu/ Synowi/ y Duchu s. ábychmy to dáli á przywłaszczyli iemu/ co ieřt naleřącego řwiętemu imieniowi iego. *RejPos* [254].

»przypisać i przywłaszczyć« (1): Omnem laudem in te libenter transfundam, Radći wřířtkę chwałę przypířę/ y przywłaszcę. *Mącz* 140b.

Przen: Odnieřć korzyřć duchowá (zawsze z ofiary Chrystusowej) [co] (2) :

Zwrot: »sobie przywłaszczyć« (2): *KarnNap* E3v; Ták y te řkárby y lekárřtwá [tj. skutki ofiary] od Páná Chriřtuła hoynie zgotowáne nic nam nie pomoga/ ieřliře ich przez tę ofiárę S. y przez wřywanie S. Sákrámentow łobie nie przywłaszczem. *WujNT* 773.

a. *Zadedykować tekst* (4) : Wielkie iřcie y wářne przicřyny Wielmořna a Miłofciwa pani przywiodły mię křtemu/ abych tę hiřtoriá o řywocie y řprawach Alexandra wielkiego krola z Macedoniey W. M. przywłaszczyła *HistAlHUn*g A2.

W połączniu szeregowym (1): IZ W. W. znam od Páná Bogá znácznemi dáry á vpominki poćciwemi obdárzonego [...]. Przeto mi łie zdało/ ábych W. W. tę pewná zbroię Rycerzá Krzeřcijánřkiego y przypífał y oddał y przywłaszczył. *RejZwierc* 254v.

Szereg: »przywłaszczyć a przypisać« [szyk 1:1] (2): Włafnie mi łie iřcie zdało/ a z wiela przycřin Naiáfnieyřa a miłofciwa Krolowa thy kxiáři W K M przypífać a przywłaszczyć *Rejřóz* A2; *RejZwierc* 210. [Ponadto w połączniu szeregowym 1 r.]

4. *Odnieřć, uznać, ře dana wypowiedź dotyczy kogoř a. czegoř* [co komu, czemu] (11) : A iako złoto nie kazi łie anij prochnieie/ tako łafka ktoré przywłaszczo złoto/ řkazy w łobie niemá. *Opecřyw* 187; *RejPs* 93; Stan ludzi tych/ ktorzi więzyenie cirpyá [...]. Co teř włafnie mořem przywłaszczyć wyęzyeniu duřznemu/ w którym bywamy prze grzech w moc cřártowřká podani. *LubPs* Y5 marg; *RejWiz* A3; *BielKron* 95; A więc tu Łukař nie włafnie nam ná kazániu przywłaszczył Proroctwo ono: *Nunc vastaberis filia latronis*. Teraz/ teraz/ o Polřko Lotryni/ prze twé bluřnierřtwo gárdło dař. *OrzQuin* Y4, Y2; *RejPos* 301, 342v; Ale wřdy iř řłowá te [*Deut* 18/15] Boře przez Moyřeřzá opiřáne/ vpornie řydowie/ do Iozuego cíařná [...]. Ale choć by teř Iozuemu/ iáko inřzym Prorokom oprócz Iezufa Páná chćieli to řydowie przywłaszczyć: tedy thego wćzynić nie mogá *CzechRozm* 106, 198v.

5. *Wziąć pod opiekę, zaadoptować, przysposobić; adoptare Vulg [kogo, co (przen)] (9) :*

[*Zwroty: »przywłaszczyć za córkę, syna« = adoptare in filiam a. in locum filii Vulg: á gdy [dziecię] podroflo oddála córce Pháraonowéy. które ona przywłaszczyła zá fyná/ y názwała imię iego Moyzész WujBib Ex 2/10 (Linde), Esth 2/7 (Linde).*

»przywłaszczyć sobie«: A po śmierci oycá y mátki iéy [tj. Estery]/ przywłaszczył iá sobie [sibi eam adoptavit] Márdocheuż zá córkę. WujBib Esth 2/7 (Linde).]

Przen: O Bogu wobec ludzi (9) : SNadz iuż mily panie ísprawiedliwie íe knam prziznawac maż [...] y ieffcze ku temu iako błędná y ítraconá trzodę fobie odkupic a przywłalczyz raczyles nas *RejPs* 146.

Zwroty: »sobie przywłaszczyć« = ad se approximare PolAnt [szyk zmienny] (8): RejPs 52v, 74, 102, 194; Wízyfcyc ludzie z ziemie pózli [...]. Ale íe Pan rozliczną vmieiętnościá rozdzielí [...]. Niektore z nich ízczęścił y wywyższył/ á drugie poświęcił y przywłalczył fobie. BibRadz Eccli 33/12; BiałKat 203v; LatHar 677; Y mowił [Bóg] ták do nich [Izraela] przez Moyzészá: (Widzieliście com vczynił Egipcyánom/ á iákom was nošíł ná íkrzydłách orlich/ y fobiem was przywłalczył. [...]) SkarKazSej 677a.

»przywłaszczyć za syna« (1): Nálżeś thy Oćiec/ Boże ítworzyćielu: boś nas przywłalczył fobie zá íyny BiałKat 203v.

»własnie [= na własność] przywłaszczyć« (1): wielkiey roskoffy ítego vzywaiá duffe nalfe: raduiác íe wtobie wzbawicielu íwoiem: a zwłalcza ześ íe fobie własnie przywłalczyz raczył przez drogie kupno *RejPs* 52v.

Synonimy: 1. dać, przyjąć; a. przyłączyć, wcielić, zjednoczyć; 2. przyczyść, przyczytać, przypisać; 3. podać, przynieść, udzielić; a. ofiarować, przypisać, zadedykować; 4. przypisać, przyrownać; 5. przysposobić, sposobić.

Formacje współrdzenne cf PRZYWŁASZCZAĆ.

Cf PRZYWŁASZCZENIE, PRZYWŁASZCZONY